

2. GORĄCO (89) av

-ą- (78), -ąn- (1), -an- (1).

Oba o jasne.

comp i sup (10 + 6) -goręcój (9), -gorącój (4), -gor(ó)cój(3); -goręcój *OpecŻyw*, *KromRozm II*, *SienLek* (4), *RejZwierc*, *LatHar*; -gorącój *RejKup*, *Mącz* (2); -goręcój : -gorącój *ActReg* (1 : 1); ~ -ěj (1), -(e)j (15). *sup* ną- *SienLek* (4), nąj- (2) *PatKaz II*, *Mącz* (2); ~ nąj- (1), n(a)j- (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XIX w.*

1. *O wysokiej temperaturze; ardentem Mącz, Cn; ferventer, feroide Calep; aestuose Cn (41) : BierEz S3; Llłthopadu miefiacza gorączo lie w łazni nie myy FalZioł V 48v, [*7], V 68v, 83; Zać máła o tym praktyká Podágrá/ Flux/ Sciatyká [...] Coż to czyni iedno zbytek Vkaże to łpołob wfiytek Pić gorąco/ korzenno ieść RejRozpr G4; RejKup i6v; Mącz 15b [3 r.]; warzże bągno y Wrzos w wodźie/ w ktorey włożywłzy/ á iáko nagoręcey może łtrzymáć ná krzyże mu z workiem przyłóż SienLek 104v, 108v, 113, 116v, 138v, 183v, 190v; Izáłz bogacž może s łżeści mis zyeść więcey. Niż z iedney vbołzfzy łmáczniey y goręcey. RejZwierc 226v; drudzy Winem chłodzą [działo] na pńedkiew łtrzelbie/ áby go zárázem gorąco nienabiáł BielSpr 75; y milcząc rozpalił klełzzcze gorąco/ y wyrwawłzy ie z ognia/ vchwycił iemi czártá zá nos SkarŻyw 508; Calep 415b, 416a.*

gorąco komu; aestuare caloribus, ardore torreri, exaestuare igne, fervescere, laborare aestu, uri calore Cn (3): Trzecia [sprawa picia] chłodzić á to gdy lie człowiek zapali w nátrz, albo mu też gorączo od ciepla zewnętrzne⁸⁰. GlabGad G7v; Mącz 121a; HistRzym 41v.

W charakterystycznych połączeniach: gorąco czynić, myć się, nalać (polać) (3), parzyć się, pić, podkurzyć, przyłożyć (3), rozpalić, siedzieć, (z)jeść (2).

Przysłowie: A tákżeć też y brácia/ rownie czynią náłzy/ Poty dmą poki czuią/ iż gorąco w káfzy. RejZwierz A5v.

Wyrażenie: »gorąco kąpany« = niecierpliwy, porywczy (4) : Ledwe tknął páłcem: a ten/ iáko s kułze/ Porwał Krolową wnet zá federpułze/ Stoy/ rzecze Borzuy/ gorącoś kąpany KochSz B2.

Szeregi: »nie gorąco ale ciepło« (1): náley mu tégo w bóty niegorąco ále ciepło SienLek 177.

»(ani) gorąco, (ani, a) zimno« [szyk 2 : 2] (4): á tam ie łtawiac gdzieby nie było zbytnie zimno ani gorączo FalZioł V 35; BielKron 255, 467; SienLek 4v.

Przen: Niebezpiecznie [komu] (1) : A tu wedle tych włáfnóci złoczyńcy tho Práwo bywa Gorące/ Bo mu więc w natęłzłzy mroz bywa gorąco. GroicPorz m4v.

a. *O pogodzie [tylko w funkcjorzecznika] (8) : FalZioł V 62; BibRadz Dan 13/15; A gdy było gorąco/ zrzádził Pan Bog iż mu głowę zákrył blułzcž BielKron 92, 50, 250; Oczko 29; A gdy wiátr wieiácy od południá/ powiádaćie; Iż bęđzie gorąco [quia aestus erit]: y bywa. WujNT Luc 12/55; KmitaSpit C5.*

2. *Bardzo, gorliwie, żarliwie, z zapalem; feroide Mącz; flagranter Calep; ardentem, ardenti studio, ferventer, incense, inflamanter, pathetice, vehementer Cn (44) : Poczęła otym gorączo myłlitz OpecŻyw 7v; PatKaz III 134; Mącz 121a; A płeć łłábą biáłą co mam włpomnieć gdyż y dzieći wśiedmi ábo więcey lat tak lie gorąco ná śmierć dla Chryłtuła dáry? SkarŻyw A3v, 195, 478, 570; bo poki ieszcze te*

niebezpieczeństwa niewygasły, zmysli ludzkich, gorączy wszystkie sprawy przed się wezmą. *ActReg* 94, 110, 135; *Calep* 422a; *LatHar* +3v, 316, 596; *WujNT Act* 21/20; *SkarKaz* 313b.

W charakterystycznych połączeniach: gorąco badać się, drzeć się na śmierć, myśleć, przedsięwziąć (przedsiębrać) (2), stać, udać się na służbę, używać, wołać (2), zapalić się; gorąco rozpalony, służący, wyznany.

Zwrot: »gorąco dziękować« (3): gorąco Chryśtułowi dziękował/ á radością nápełniał ferce fwoie. SkarŻyw 536, 26; SkarKaz 516b.

»gorąco miłować, pałać w miłości, umiłowany« = *ardere amore Mącz; acmulari Vulg* [szyk zmienny] (9 : 1 : 1): Ale Magdalena iże gorąco milowała [...] wrociwfy fie do grobu/ gorzko plakala *OpecŻyw* 165, 20, 163v; aboczyem od uyekow od troycze ízwyątey naygorączyey umylouana y wmyłoczy bozey gorzala *PatKaz II* 53; [Maria] gorączy palala w myłoczy bozey, nyfz ferafynouye *PatKaz II* 77v; *WróbŻółt* T4v; *KromRozm II* kv; *Mącz* 15b; gdzie by ten Arístoteles w.m. Dworzánin ízedziwy wżywác/ á tak gorąco/ iáko owá młodź [...] miłowác/ y to co oni czynią/ czynić chciał/ ná fzalonego by bárzo poźedł *Górndworz* Kk7; *WujNT 2.Cor* 11/2; *SkarKaz* 548a.

»gorąco się modlić« (3): *OpecŻyw* 54; y gorąco fię modlił zá práwe iego náwrocenie. *SkarŻyw* 165; *LatHar* 328.

»gorąco pragnąć, żądać« [szyk zmienny] (3 : 2): a onij zořtali w wielkim nábożenřtwie/ wzdychająz gorąco żądali/ aby iego dořtoynořtz zafie widzeli. *OpecŻyw* 169v, 37; *SkarŻyw* 575; ráczże mi to miłościwie dáć/ ábym ia rzeczy tobie miłych gorąco prągnął *LatHar* 21; *WysKaz* 11.

»gorąco prosić« [szyk zmienny] (2): pobudź do ferdecznego zárniłowánia niebiekfiey chwały twoiey duřę moię: ábym [...] o nię gorąco ćiebie Páná y tworcę mego prořł *LatHar* 602, 478.

Szeregi: »gorąco i mocnie« [szyk 1 : 1] (2): Thák Ormiánie gorąco bárzo y mocnie wiárę S: rozmnożyli *SkarJedn* 304; *SkarKazSej* 663b.

»gorąco i pilnie« [szyk 1 : 1] (2): *OpecŻyw* 62; Mamy tedy pilnie y gorąco P. Bogu dziękowác/ iź nam tákie ziąwienia wczynił *SkarKaz* 516b.

»uprzejmie i gorąco« (1): Boć řtanie zá tarcz y broń duchowną/ potężna wiárá vprzejmie y gorąco wyznána. *LatHar* 10.

3. *praw. W czasie popełniania przestępstwa lub natychmiast po popełnieniu, na świeżo* (4) :

Zwrot: »gorąco gonić (a. przygnąć), nagnany« (2 : 1): A gdy yego szyemya Bądye puřtha thedy then człowyek ktho gorąco gony ma obwyefczycz ymyenye na blyřfze od onego myescza czo gony slyad *MetrKor* 34/134v; Item szlyad gorąco nagnany, then na czyge ymyenye ieřt nagnan, powynyen bąndzie na fářzyedne ymyenye [...] gonicz *MetrKor* 40/812; *LibLeg* 6/156.

Szereg: »gorąco i (albo) świeżo« [szyk 1 : 1] (2): *LibLeg* 6/156; ieřliby kto nád Artykuły cztery/ albo w inny czás/ álbo ná mieyřcích niezwykłych fádzil: to wřzyřtko nie wařno y ná dáremno bydź chcemy y íkázuiemy. *Verfio confundit, fed diftinguit* gorąco y świeżo. *SarnStat* 528.

Synonimy: 2. gorliwie, mocnie, pilnie, żarliwie; 3. świeżo.

Cf GORĄCE, NIEGORĄCO